

Внутрішня порожнеча - складний і багат шаровий стан, який може з'явитися в будь-який момент життя або мати корені ще з дитинства. Вона поступово формується під впливом хронічного стресу, емоційного вигорання, фізичного виснаження, проблем зі здоров'ям та зовнішніх обставин, таких як війна чи соціальна нестабільність. Маленькі симптоми — відсутність радості, втрата інтересу до звичних справ, апатія — з часом можуть перерости в депресію, поглиблюючи відчуття безвиході і внутрішньої пустоти. Проте цей стан не є вироком. Розуміння причин, уважне ставлення до себе, підтримка близьких, контроль інформаційного навантаження, відпочинок, фізична активність і нові заняття допомагають відновити емоційне наповнення. У складніших випадках своєчасне звернення до психолога чи психотерапевта стає ключем до відновлення, повертаючи здатність відчувати радість, сенс і легкість у житті. Отже, внутрішня порожнеча - це сигнал про втому психіки, а не про слабкість. Усвідомлене ставлення до себе та власних емоцій, підтримка оточення і професійна допомога дозволяють не лише впоратися з цим станом, а й зміцнити внутрішній ресурс, зробивши життя більш яскравим і наповненим, навіть у складних обставинах.

Література:

- I. <https://ardihouse.com.ua/chomu-nichogo-ne-raduye-i-yak-vyjty-z-czogo-stanu/>
- II. <https://umoloda.kyiv.ua/number/3087/188/106551/>
- III. <https://www.qui.help/blog/porozhnecha-v-dushi-i-v-sertsii-shcho-robyty/>
- IV. https://cau.in.ua/37-porozhnecha-v-seredini.html#google_vignette
- V. <https://psychologie.cz/ukr/porozhnecha-v-zhitti/>

ІНЖЕНЕР І СУСПІЛЬСТВО: СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

В.В. Сидорчук, студентка,

Науковий керівник к.філос. наук, доц. І.І. Чхеайло

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. У сучасному світі стрімкий розвиток технологій висуває перед інженерами не лише технічні, а й глибоко етичні виклики. Тематика соціальної відповідальності інженера у контексті інновацій охоплює питання сталого

розвитку, моральних дилем, пов'язаних із використанням штучного інтелекту, автоматизації, а також впливу технічних рішень на довкілля, суспільство та економіку.

Ідея збалансованого розвитку, яка зародилася ще в середині ХХ століття, сьогодні трансформується у вимогу інтеграції екологічних, економічних і соціальних принципів у технічну діяльність. Особливе місце у сучасній інженерній практиці посідає потреба в етичному осмисленні впроваджуваних рішень.

Під тиском новітніх технологій виникає необхідність формування нової культури відповідальності. Ця робота досліджує, як інженерна діяльність здатна як покращувати умови життя, так і створювати ризики – екологічні, соціальні та моральні – і водночас обґрунтовує потребу в етичних орієнтирах як підґрунті для прийняття рішень, що впливають на майбутнє планети та людства.

Ключові слова: інженерна етика, сталий розвиток, новітні технології, соціальна відповідальність, штучний інтелект, екологічна безпека, етичні дилеми, інженерні рішення

Вступ. Сучасний світ переживає масштабні трансформації, спричинені розвитком високих технологій. Інженерія, як рушійна сила цих змін, усе частіше постає не лише як інструмент прогресу, а й як джерело складних етичних і соціальних викликів. З огляду на це особливої актуальності набуває питання відповідальності інженера перед суспільством і природою. У фокусі дослідження – переосмислення ціннісної парадигми технічного прогресу та формування нових підходів до інженерної практики, які враховують не лише технічну, а й гуманітарну складову.

Мета роботи. Дослідити діяльність інженера та його соціальну відповідальність в умовах сучасного суспільства у відповідності етичними засадами і принципами та у контексті сучасних технологічних викликів.

Методи. Для досягнення поставленої мети застосовано міждисциплінарний аналіз, метод порівняння, системний підхід, контент-аналіз

джерел і практичних кейсів, що ілюструють вплив інженерних рішень на екологію, соціум та економіку.

Сучасна інженерна діяльність значною мірою впливає не лише на технологічний, а й на соціально-економічний і екологічний розвиток суспільства. Приклади застосування новітніх технологій (зокрема штучного інтелекту, автоматизованих систем і відновлюваної енергетики) свідчать про зростання кількості етичних дилем, з якими стикаються інженери. Зокрема, йдеться про вибір між економічною вигодою та екологічною безпекою, між технічно можливим і соціально прийнятним.

Етика відповідальності є одним із ключових напрямів соціально-філософської та етичної думки, що вивчає моральні засади людської діяльності у взаємозв'язку з її наслідками для суспільства, природи та майбутніх поколінь. Ця концепція виникла як відповідь на виклики, пов'язані зі зростанням ролі науки й техніки у сучасному світі, що потребує осмислення моральних аспектів використання новітніх технологій.

Основоположником концепції етики відповідальності, німецький філософ Ганс Йонас, у своїй праці "Принцип відповідальності" (1979) наголошував, що традиційна етика, зосереджена на безпосередніх міжособистісних відносинах, більше не є достатньою для світу, де технологічний прогрес має далекосяжні й незворотні наслідки. Він пропонував нову моральну парадигму, згідно з якою відповідальність передбачає не лише дотримання моральних норм у поточному часі, а й усвідомлення можливого впливу прийнятих рішень на майбутнє. Г. Йонас підкреслював необхідність етичного підходу до науково-технічного прогресу, оскільки рішення інженерів і вчених мають довготривалі наслідки для людства [1].

Етика відповідальності акцентує увагу на наслідках дій та відповідальності суб'єкта за їхні результати. М. Вебер стверджував, що відповідальність має бути основним критерієм оцінки дій, особливо у сферах, де вони можуть впливати на великі групи людей. "Хто прагне займатися політикою взагалі і зробити її своєю

єдиною професією, той мусить усвідомлювати ці етичні парадокси і свою відповідальність за те, що під їхнім впливом станеться з ним самим” [2].

У комплексі різноманітних змін в українському суспільстві набирає сили трансформація структури традиційних цінностей. Кожна людина долучається до ціннісної системи суспільства у процесі соціалізації, тобто формування особистості за певними соціальними правилами, зразками, цінностями. На жаль, відповідальність як моральна цінність суттєво втратила свої позиції впродовж кризових 90-х років ХХ століття і бурхливого початку ХХІ століття. І саме зараз соціальна відповідальність має стати індикатором та водночас ефективним інструментом реалізації суспільних цінностей у життєдіяльності людини, відображаючи рівень її громадянської зрілості та моральності [3].

Соціальна відповідальність інженерів є сукупністю етичних принципів та професійних обов’язків, спрямованих на забезпечення безпеки, суспільного добробуту та сталого розвитку. Інженери повинні враховувати не лише технічні та економічні аспекти своєї діяльності, а й соціальні, екологічні та етичні чинники. Вони зобов’язані створювати безпечні, ефективні та екологічно відповідальні технології, які позитивно впливатимуть на якість життя людей.

Етична відповідальність інженерів полягає у дотриманні моральних та професійних норм, чесності, відкритості та об’єктивності в ухваленні рішень. Вони мають уникати конфлікту інтересів, корупційних ризиків і завжди ставити суспільні інтереси вище особистих. Безпека та здоров’я людей також є ключовими аспектами їхньої діяльності, оскільки будь-які інженерні проекти повинні відповідати високим стандартам якості, бути надійними та мінімізувати можливі ризики. Відповідальне ставлення до вибору матеріалів, дотримання технічних норм і постійний моніторинг експлуатації об’єктів сприяють запобіганню аваріям і техногенним катастрофам [4].

Окрему роль відіграє екологічна відповідальність, що передбачає створення та впровадження екологічно чистих технологій, зменшення шкідливого впливу на навколишнє середовище, раціональне використання природних ресурсів та утилізацію відходів. Усі інженерні рішення мають бути

спрямовані на збереження екологічної рівноваги та підтримку сталого розвитку. Важливим є й соціально-економічний аспект відповідальності інженерів, який охоплює вплив їхньої діяльності на економіку, створення нових робочих місць, доступність технологій для широких верств населення та сприяння розвитку місцевих громад.

Інженери також несуть відповідальність перед майбутніми поколіннями, адже технологічні рішення повинні мати довгострокову перспективу та не створювати загроз для наступних поколінь. Поширення принципів сталого розвитку, передача знань та досвіду, підтримка освітніх ініціатив і наставництво сприяють вихованню відповідальних спеціалістів у майбутньому [4].

Основною передумовою прийняття етично обґрунтованих рішень є формування нової інженерної культури, що базується на принципах сталого розвитку.

Стійкість та сталий розвиток, як ніколи актуальні, але вони набули іншого змісту в умовах викликів сьогодення для України і світу. Перехід до сталого розвитку це не технічна і не суто наукова проблема – це етичний перехід, це зсув у ціннісних орієнтаціях багатьох людей. Сталий розвиток – це етичний ідеал, спрямований на створення такого суспільства, життєдіяльність якого не призводитиме до руйнування і знищення, війн та агресії.

Необхідно, щоб етика увійшла і стала головним предметом розгляду при формуванні політики сталого розвитку. Актуальним стає пошук такої етичної концепції, яка зможе поєднати вимоги трьох головних етичних цінностей сталого розвитку - свободи, справедливості та поваги до природи. В цій тріаді має відбутися зсув з навколишнього середовища та природи, яка потребує охорони, на людину, яка також потребує охорони, бо роботам сталий розвиток не потрібен [5].

Висновки. У контексті стрімкого розвитку цифрових технологій і зростаючої ролі штучного інтелекту в суспільстві, етичні питання, пов'язані з його застосуванням, набувають дедалі більшої теоретичної та практичної значущості. Проведене дослідження засвідчило, що наявні виклики перед

сучасними інженерами зумовлені інтенсифікацією використання ШІ, вимагають формування нової системи ціннісних орієнтацій, яка б гармонійно поєднувала технократичний прогрес із фундаментальними гуманістичними засадами.

Як ніколи зростає роль та значення соціальної відповідальності інженерів. Вона є надзвичайно важливою як для самих професіоналів так і для суспільства, бо допомагає запобігти техногенним катастрофам, сприяє впровадженню інновацій, що відповідають потребам людей, та підвищує рівень довіри до інженерної діяльності. Завдяки відповідальному підходу до своєї роботи інженери відіграють ключову роль у створенні безпечного, технологічно розвиненого та екологічно збалансованого світу.

З огляду на зростаючий вплив штучного інтелекту на соціальні, економічні та культурні процеси, актуальним є формування універсальних етичних рамок, що дозволяти б здійснювати моральну оцінку алгоритмічних рішень, забезпечувати прозорість їх функціонування та дотримання прав людини. Концепція відповідальності повинна бути інтегрованою складовою як професійної діяльності розробників, так і суспільного контролю за технологіями.

Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на розроблення міждисциплінарних підходів до етико-правового регулювання сфери штучного інтелекту, а також осмислення нових форм етичної взаємодії між людиною та автономними технологіями.

Список літератури

1. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. К.: Лібра, 2001. – 400с.
2. Макс Вебер Поликання до політики// Соціологія. Загально історичні аналізи. Політика. С173-191. <http://litopys.org.ua/weber/wbs08.htm>
3. Грішнова О.А. Соціальна відповідальність у контексті подолання системної кризи в Україні // *Демографія та соціальна економіка*, 2011, 1(15): С.39-46. [Електронний ресурс].URL: <https://dse.org.ua/archive/15/3.pdf> (дата звернення: 23.03.2025).
4. Золотарьова О.В. Соціальна відповідальність: Конспект лекцій / О.В. Золотарьова, В.К. Лебедєва. – Дніпро: НМетАУ, 2018.- 175 с. [Електронний ресурс].URL: https://nmetau.edu.ua/file/kl_sv-2018.pdf (дата звернення: 7.03.2025)

5. Чхеайло, І., & Чхеайло, А. (2024). Етика сталості – нова парадигма гідного життя людства. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 27(5), 6-13. <https://doi.org/10.15421/172485>

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

М.Є. Сторожчук, студент

Науковий керівник: к.соціол.н., доц. Т.Г. Прохоренко

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Технологічна та інформаційна глобалізація світу, що відбувається на наших очах, породила нові потужні інформаційно-комунікаційні технології, які створюють принципово нові зв'язки та відносини між людьми. Одним із найбільш відвідуваних молоддю ресурсів в глобальній мережі Інтернет стали соціальні мережі. Молодь являє собою важливу соціальну спільноту, яка характеризується відсутністю власного життєвого досвіду та знаходиться в процесі формування життєвих цілей, планів і стратегій. Тому осмислення впливу соціальних мереж на формування ідентичності сучасної молоді має велике теоретичне і практичне значення.

Для початку розберемося, що уявляють собою соціальні мережі. Якщо інтернет – це глобальна мережа комп'ютерів, з'єднаних між собою за допомогою різних технологій, то соціальні мережі уявляють собою інструменти інтернету, які дозволяють користувачам створювати персональні профілі, обмінюватися контентом та взаємодіяти один з одним. До них належать сайти, які забезпечують різноманітні можливості для комунікативної діяльності: обмін новинами, фотографіями, відео тощо.

Протягом останнього десятиріччя, з розвитком технологій та зміною споживчих звичок, стало очевидним, що соціальні мережі перетворюються на більш складні системи, що включають різноманітні функції та можливості. Вони вже не просто майданчики для ведення онлайн-діалогів, але й платформи для розваг, освіти, реклами та бізнесу. Загалом, до основних функцій соціальних